

In de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid bestond bij enkele fracties de behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de brief inzake Beleidsdoorlichting Algemene nabestaandenwet (Anw) (Kamerstuk 30 982, nr. 38).

De voorzitter van de commissie,
Rog

De adjunct-griffier van de commissie,
Sjerp

Inhoudsopgave	blz.
I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
II. Reactie van de Staatssecretaris	3

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen om het beleid van artikel 9 Nabestaanden van de SZW-begroting door te lichten. De leden van de CDA-fractie hebben begrepen dat deze beleidsdoorlichting neerkomt op een beleidsdoorlichting van de Algemene Nabestaandenwet (Anw).

De leden van de CDA-fractie hebben begrepen dat beleidsdoorlichting zich richt op de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het overheidsbeleid om nabestaande partners en wezen voor zover nodig tegen de financiële gevolgen van het verlies van hun partner of ouders te beschermen. In de deelvragen 3 tot en met 6 wordt ingegaan op de doeltreffendheid en in de vragen 7 en 8 wordt ingegaan op de doelmatigheid. Wat genoemde leden missen in de vraagstelling is een historische analyse. Zo is in 1996 de Anw ingevoerd als opvolger van de AWW (Algemene Weduwen- en Wezenwet). De motivering daarvan was dat de arbeidsparticipatie toenam, waardoor de AWW in de toenmalige vormgeving niet meer nodig was. Stellen zouden per lid van het huishouden zelf voldoende aan financiële bescherming opbouwen voor het wegvallen, zo was toen de gedachte. Ondertussen zijn de pensioenregelingen in de tweede pijler drastisch versoberd. De leden van de CDA-fractie vragen waarom niet gekeken is bij deze beleidsdoorlichting of de vooronderstellingen van de afschaffing van de AWW zijn uitgekomen. Is de Anw beter toegesneden op het wegvallen van de partner in combinatie met andere arbeidspatronen? Wordt er expliciet gekeken naar de financiële bescherming van wezen en half-wezen? Waarbij een vergelijking gemaakt wordt tussen hun positie binnen de AWW en Anw?

De leden van de CDA-fractie hechten dat de Anw in samenhang wordt bekeken met de pensioenregelingen in tweede en derde pijler. Juist deze regelingen zijn sterk versoberd in de afgelopen 25 jaar. Zeker de tweede pijler heeft een aantal wijzigingen gekend. Zo had deze voorheen een opbouw karakter en is er nu vaak sprake van enkel een risicoverzekering. In welke mate wordt bij doeltreffendheid en doelmatigheid van de financiële bescherming van nabestaanden gekeken naar de veranderingen van met name in de tweede pijler? Wordt het gehele nabestaanden-gebouw in ogenschouw genomen? Wordt bijvoorbeeld gekeken op welke wijze bestuurders van pensioenfondsen en CAO-onderhandelaars in de tweede pijler rekening houden met de financiële bescherming van nabestaanden? Bijvoorbeeld in hoeverre zij rekening houden met de structuur van de Anw? Wordt bij de beleidsdoorlichting ook gekeken naar schrijnende situaties die kunnen ontstaan doordat de overleden partner van baan is veranderd en daardoor de financiële bescherming van de nabestaanden drastisch is verslechterd? Daarom ook de vraag van de leden van de CDA-fractie, waarom is bij een keuze voor de klankbordcommissie niet gekeken naar de samenhang met tweede en derde pijler regelingen?

De leden van de CDA-fractie vragen verder of er ook gekeken wordt naar financiële bescherming van nabestaanden in vergelijking met andere EU-landen. Hoe is deze situatie bijvoorbeeld met landen als Duitsland, Oostenrijk, België en Frankrijk? Hoeveel geven die landen uit aan collectieve nabestaandenregelingen? Hoe is de bescherming in die landen

van wezen en half-wezen? Volgens deze leden mag een dergelijke internationale vergelijking niet ontbreken in een beleidsdoorlichting. Verder vragen de leden van de CDA-fractie of er ook gekeken wordt naar de vergelijking voor AOW-leeftijd en na AOW-leeftijd. Weliswaar heeft de Anw-regeling alleen betrekking op de periode voor de AOW-leeftijd. Maar artikel 9 heeft als strekking financiële bescherming die de overheid een nabestaande biedt, voor zover zij het nodig hebben voor de financiële gevolgen van verlies van partner of ouders. Daarin staat juist niet expliciet dat dit beperkt wordt voor de AOW-leeftijd. Genoemde leden vragen of ook voldoende wordt gekeken wat de financiële bescherming is na AOW-leeftijd. Wordt ook daar gekeken naar de samenhang met pensioenregelingen in tweede en derde pijler?

Ten slotte bestaan er bij de leden van de CDA-fractie vragen over wat we voor het gemak maar life-events noemen. Gedacht kan worden aan scheiding, het arbeidsongeschikt raken of het verliezen van een baan bij de nabestaande. Wordt ook dan gekeken in welke mate de financiële bescherming van partners en kinderen geregeld is bij de beleidsdoorlichting? Een vervolgvraag voor genoemde leden is gelegen in de informatie bij de inwoners. Weten mensen eigenlijk wat de financiële gevolgen zijn voor het wegvallen van hun partner? Een moeilijke en indringende vraag, maar wel eentje waar wellicht de kans klein is, maar de impact groot. Wordt bij de beleidsdoorlichting meegenomen hoe het staat met kennis bij onze inwoners wat de financiële impact is en op welke wijze men denkt dat men is voorbereid en wat de daadwerkelijke bescherming is? Wordt daarbij ook gekeken hoe versoberingen in zowel de Anw-regeling (met name ten opzichte van de AWW), maar ook in de tweede pijler geleid heeft tot meer bescherming in de derde pijlerproducten? Hoe goed beschermen derde pijler producten? Veel zelfstandigen en zzp-ers zijn eigenlijk geheel afhankelijk van deze producten. Maar regelt deze groep ook daadwerkelijk financiële bescherming voor de partners? Tot slot, wordt bij de financiële bescherming voor nabestaanden ook gekeken naar hun woonsituatie? Zijn de regelingen voldoende om in een koop- of huurhuis te blijven wonen of is bij het overlijden van de partner meer dan gemiddeld sprake van een onvoorziene verhuizing?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de opzet en vraagstelling van de beleidsdoorlichting van artikel 9 Nabestaanden van de SZW-begroting. Zij hebben nog enkele vragen en opmerkingen. Bij de focus en de afbakening van de beleidsdoorlichting is aangegeven dat ook wordt gezien hoe de beoogde financiële bescherming van de Anw-uitkering zich verhoudt tot inkomen uit tweede (nabestaandenpensioen) en derde (private verzekeringen) pijler of andere sociale zekerheidsregelingen. Deze vraag is niet als zodanig opgenomen bij de onderzoeksvragen, maar lijkt een logische aanvulling op deelvraag 7. De leden van de D66-fractie vragen waarom hier ook niet de tweede en derde pijler zijn opgenomen.

Daarnaast zijn er verschillen in de verrekening van Anw met aanvullend nabestaandenpensioen, inkomen uit arbeid en inkomen uit overige uitkeringen. De leden van de D66-fractie vragen of dit ook onderdeel is van de beleidsdoorlichting.

II. Reactie van de Staatssecretaris